

Byrådssak /18

Saksframstilling

Vår referanse: 2018/18605-1

Torget's fremtid – strategi for utvikling av Torget og Mathallen

Hva saken gjelder:

Byrådet legger med dette frem Strategi for utvikling av Torget og Mathallen. Det er utarbeidet en visjon for videre utvikling, og det er utarbeidet flere mål for hvordan visjonen kan oppnås på lang sikt. Byrådet legger også frem konkrete tiltak i en handlingsplan, samtidig som det må poengteres at endring på Torget i Bergen vil skje gjennom en langsiktig prosess og utvikling, i nært samarbeid med torghandlerne.

Avgrensing:

Strategi er ved langsiktig planlegging å oppnå bestemte mål. Byrådet mener det er viktig med en ny strategi for Torget i Bergen for å sette mål om hva som gir et levedyktig torg og estetisk fornyelse. På Torget har handel foregått i århundrer, med byen, regionen og med besøkende fra inn- og utland. Torget utfordrer i planmessig sammenheng, kreativ-, men også i særdeleshet praktisk tenking, noe som gjenspeiles i strategien. Strategien gir langsiktige mål, bla. for næring, vern, estetikk og opphold på Torget. I arbeidet med strategien er det ikke bestilt eller utført nye undersøkelser/opinionsmålinger, i stedet har byrådet støttet seg på at relevante grupperinger i prosessen har kommet med sine innspill.

Byrådets vurdering og anbefaling/konklusjon

Torget var, er og blir viktig for bergensere og vestlendinger. Torget i Bergen er i seg selv en historisk attraksjon som så langt tilbake som i 1276, ble omtalt i Magnus Lagabøtes bylov. På denne tiden lå Torget nederst på Nikolaikirkeallmenningen, mot Vågen, nedenfor rådhuset, med den klassiske aksene kirke, rådhus med vinkjeller og torg, som vi finner i så mange mellomeuropeiske middelalderbyer. Denne aksene ble flyttet på 1500tallet – Torget ble flyttet til dagens beliggenhet i 1556, og Christoffer Valkendorfs privatbolig ble ombygd og gradvis tatt i bruk som rådhus i 1561-68.

Torget er en av byens kjente severdigheter og Torget er en del av Bergens identitet. Det vises for øvrig til vedlegg 1, bakgrunnsrapporten, «TORGET I BERGEN 2018. Presentasjon av historikk og dagens situasjon».

Byrådet ønsker at Torget skal være en viktig handels-, møte- og oppholdsplass og et åpent byrom der alle inviteres inn. Torget må utvikles til en plass som både bergensere, regionens befolkning og turistene finner attraktiv.

Byrådet viser til byrådets plattform, her er det blant annet fokus på en aktiv næringspolitikk og at Bergens særpreg, samt nyskaping og kvalitet skal vektlegges. Videre vises det til Kommuneplanens samfunnsdel som har to fokusområder, «Aktiv» og «Attraktiv». Herunder presenteres målområder for Bergen, som er relevante for Torgets videre utvikling: «*Drivkraft i regionen*», «*Særpreget*», «*Fremtidsrettet*» og «*Gåbyen*».

Strategi for utvikling av Torget og Mathallen er utarbeidet på bakgrunn av byrådssak 1355-16, «*Torget - strategi og utvikling*», 17.11.16, hvor det ble fattet følgende vedtak:

1. Det utarbeides en strategiplan for Torget og Mathallen som legges frem for bystyret i første halvår 2017.
2. Det opprettes en styringsgruppe for strategiarbeidet med deltakelse fra byrådsavdeling for byutvikling, byrådsavdeling for finans, innovasjon og eiendom samt byrådsavdeling for klima, kultur og næring. Styringsgruppen ledes av byråd for byutvikling.
3. Driften av Torget og Mathallen fortsetter med utgangspunkt i gjeldende avtaler, frem til bystyret har vedtatt ny strategiplan for Torget og Mathallen.

Byrådet er opptatt av at bergenserne må få et større eierforhold til dagens torg, og har i arbeidet med strategien formulert følgende visjon:

Torget skal være byens og regionens markeds plass for lokale og kortreiste produkter og en attraktiv møteplass for alle.

Implisitt i visjonen ligger at en styrking av Torget for lokalbefolkningen også vil gjøre Torget enda mer attraktivt for turistene. Det betyr at tilgjengeligheten til Torget må bedres og at det må skje noe *mer* på Torget enn selve torghandelen, det må skje noe som kan styrke eierfølelsen. Dette *noe* kan være alt fra festivaler og happeninger til aktiviteter som styrker lokal matkultur. I dette bildet, er det ikke minst viktig å ha fokus på at skoler og barnehager må bli bedre kjent med Torget, sjømat og fisk og alt annet som har tilknytning til sjø og kystkultur.

Ettersom byrådet ser det påkrevd med en endring på og for Torget, så vel innholdsmessig som funksjonelt og estetisk, ble det, etter en innspillskonferanse om Torget i desember 2016, satt i gang en prosess for å få innspill for en god torgutvikling. Det ble opprettet innspillgrupper med sentrale aktører fra næringslivet, torghandlerne og kommunen. I gruppene ble det, på tvers av profesjoner, lagt vekt på: Torgets historie og identitet, tilgjengelighet, fasiliteter for torghandlerne, torgets muligheter, virkemidler og handlingsrom.

Torvehallerne i København ble i samme tidsrom avlagt et besøk for å få innhentet nye ideer fra et moderne torg (se vedlegg).

Torgetts vareutvalg, bodplassering og grad av serveringsmulighet, samt behov for sitteplasser er gitt en vurdering i saksfremstillingen, likeledes torgorganisasjonen.

Strategisaken definerer behov for endring og vekstmulighet, samt en fornyet funksjon for Torget som sentral møteplass i byen. Slik ønsker byrådet at Torgets omdømme skal styrkes. Forøvrig merker byrådet seg at andre byer vi kan sammenligne oss med i Skandinavia og i Europa ellers, har vellykkede torg og matmarkeder. Dette skulle tilsi at Torget i Bergen skal kunne være livskraftig på kortere og lengre sikt, ved en utvikling av det grunnlaget som allerede ligger i dagens torg.

Det vises til saksutredningen.

Begrunnelse for framleggelse til bystyret

I henhold til «Oppgaver for Bergen bystyre», punkt 4.1., skal bystyret selv fatte vedtak om kommunale planer, jf. bystyresak 236-16, datert 21.09.16.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. Bystyret gir sin tilslutning til strategi for utvikling av Torget i Bergen slik den fremkommer i saksutredningen og de langsiktige målene innen områdene areal og tilgjengelighet, utforming, torgdrift/fasiliteter, vareutvalg, servering, opplevelse, organisering og økonomi som fremkommer i pkt. 5.9.
2. Bystyret vedtar Handlingsplan for Torget slik det framgår av saksutredningens pkt. 6.

Dato: 21. august 2018

Harald Schjelderup
Byrådsleder

Anna Elisa Tryti
Byråd for byutvikling

Dokumentet er godkjent elektronisk.

Vedlegg:

1. TORGET I BERGEN 2018, *Byrådets presentasjon av historikk og dagens situasjon*
2. Torvehallerne i København – et moderne torg å lære av?

Saksutredning:

1. Bakgrunn

Dagens torg

Torget i Bergen har en meget lang historie og er omtalt allerede i Magnus Lagabøtes bylov av 1276, etablert på dagens beliggenhet fra 1556. Torget er en historisk attraksjon, en del av den bergenske identitet og en av byens kjente severdigheter. En presentasjon av utviklingen på Torget er å finne i vedlagt rapport (vedlegg 1) «*TORGET I BERGEN 2018, Presentasjon av historikk og dagens situasjon*»

For et par tiår siden var Torget fremdeles en av de viktigste og mest attraktive møteplassene for lokalbefolkningen i Bergen med livlig handel. Torghandelen har imidlertid gjennomgått gradvis endring i takt med endrede samfunnsforhold, endrede markedsbetingelser og endrede hygieniske krav til salg av fisk og sjømat. En større andel av dagligvarer og delikatesser handles i dag i butikkjedene og Torget har mistet markedsandeler overfor lokalbefolkningen.

I sesongen mai – september er Torget mye besøkt av turister. Torget er en attraksjon for de tilreisende til byen, særlig cruiseturistene. Torghandlerne selv oppgir at det er færre lokale kunder de siste 10-årene enn det tidligere var.

Torghandlerne har gjennom årene - fra tiden da Torget var styrt av *Total Reform as* og før det *NEAS ASA* - tatt muligheten de ble gitt for å omstille seg. De har fått god plass til sine installasjoner og mange av dem har investert mye. Torghandlerne har ikke lenger bare salg av råvarer som inntektskilde. Flere av torghandlerne oppgir at servering av tilberedte råvarer i sesongen er en vesentlig inntektskilde.

Torgetes funksjon som møte- og handelsplass for lokalbefolkningen har samtidig minsket, og det er delte oppfatninger blant byens befolkning om Torgetes betydning i dag. Torgetes karakter har endret seg fra markeds plass til servering, og i den perioden Torgetes og Mathallens drift har vært satt bort fra kommunen (2012 – april 2015), har Torgetes innhold fjernet seg fra gjeldende bystyrevedtak og reguleringsplan.

I april 2015 tok Bergen kommune tilbake driften av Torget og Mathallen etter flere år med privat aktør (Total Reform AS, tidligere NEAS) som driver. Daværende Grønn etat (nå Bymiljøetaten) ble gitt ansvaret for forvaltningen av torgdriften både i Mathallen og på torgflaten, mens Etat for bygg og eiendom fikk ansvaret for forvaltningen av bygget Mathallen. Det ble utarbeidet et fagnotat fra Grønn etat med tittelen «TORGET I BERGEN - Erfaringsgrunnlag fra tiden 1. april 2015 – 30. september 2016», som er en del av grunnlaget for denne saken.

Fagnotatet fra 2016 skisserer nåsituasjonen, hvordan Torget med Mathallen kan styrkes på helårsbasis og hvordan næringslivet på Torget ved den enkelte torghandler kan gis nødvendige rammebetingelser for å kunne fortsette- og også utvikle sin virksomhet.

På bakgrunn av fagnotatet ble det utarbeidet Byrådssak 1355-16, «Torget - strategi og utvikling», som ble behandlet 17.11.16. Det ble fattet følgende vedtak:

1. *Det utarbeides en strategiplan for Torget og Mathallen som legges frem for bystyret i første halvår 2017.*
2. *Det opprettes en styringsgruppe for strategiarbeidet med deltakelse fra byrådsavdeling for byutvikling, byrådsavdeling for finans, innovasjon og eiendom samt byrådsavdeling for klima, kultur og næring. Styringsgruppen ledes av byråd for byutvikling.*
3. *Driften av Torget og Mathallen fortsetter med utgangspunkt i gjeldende avtaler, frem til bystyret har vedtatt ny strategiplan for Torget og Mathallen.*

- **Tidligere bystyrevedtak**

Det har vært tenkt godt om Torgets fremtid tidligere og det vises til tidligere bystyresaker, 245-09 og 102-10, der vedtakene oppsummeres slik:

«Bystyret mener at Torget i Bergen skal tilby naturlige og ferske kvalitetsprodukter, med vekt på lokale varer og spesialiteter fra hav og landbruk.

Bystyret legger til grunn at modellen skal bygge på et konsept der Torget i Bergen utelukkende skal fremstå som omsetningssted for fisk, sjømat og skalldyr, lokalprodusert gardsmat, frukt, bær, grønnsaker og blomster/planter.

I leiekontraktene skal det tas inn konkrete og etterprøvbare krav til varesortiment, matsikkerhet, matkvalitet, estetikk samt krav til jevnlike kontroller. Kontraktene må gi rett til å ilegge sanksjoner, herunder oppsigelse, ved brudd på kvalitetskravene.

Alle salgsbodene på det nye torget skal være mobile og fjernes hver dag etter endt markedsdag. Alle installasjoner i forbindelse med torgdriften må ha en estetisk utforming, som passer inn med torgets helhetlige kvalitetsprofil.

Bystyret forutsetter at byrådet kommer tilbake med en sak om hvilke kvalitetskriterier som skal bli krevd av torghandlerne. Eksisterende torghandlere får anledning til å videreføre sin torgdrift dersom de oppfylder avtalevilkår, krav til kvalitet og mangfold som stilles av Bergen Kommune.

Mathallen skal sikre en hygienisk og kvalitativt god omsetning av ferskvarer, i tillegg til et opplevelseskonsept med smaksprøver, servering, demonstrasjonskjøkken osv.

Varesortiment, matsikkerhet, matkvalitet og estetikk skal være ivaretatt slik at Torget fremstår som en attraktiv markeds plass.»

- **Planbestemmelser**

Gjeldende reguleringsplan for Torget er Plannr 16040000 Vågen, kaiene og Bryggen fra 2006 med reguleringsbestemmelser vist i vedlegg 3.

I bestemmelsen pkt. 6.3.7.16 heter det;

«For de 7 torgbodene sørøst for Zachariasbryggen er maksimalt areal 16 m2 og maksimumshøyde 3 meter. For de 5 torgbodene sørvest for Zachariasbryggen er maksimalt areal 14 m2 og maksimumshøyde for sammenbindende tak er 5 meter. For de 9 bodene langs Strandkaien er maksimalt areal 9 m2 og maksimumshøyden 5 meter.»

I bestemmelsen pkt. 6.6 heter det videre;

«Arealene på Torget skal ikke leies ut til sitteplasser (avgrensede sitteplasser i telt eller uteservering) eller arrangementer som ikke er allment tilgjengelig.»

Gjeldende reguleringsplan for Mathallen er plannr. 16040100 – «Bergenhús. Gnr. 165, del av bnr.1122. Strandkaien – markeds plass, torghall og tilhørende serviceanlegg» med reguleringsbestemmelser vist i vedlegg 4.

Fra denne plan hitsettes;

Pkt. 1.1. Formål: *«Innenfor planområdet skal etableres helårsbase for Torget i Bergen. Det skal legges til rette for et godt samspill mellom helårsbasen med tilhørende serviceanlegg for driften av det samlede torgarealet, en velfungerende markeds plass på det åpne torget og det representative byrommet innerst i Vågen.»*

Det følger videre av planens 5.3. at det skal etableres utendørs salgsareal for torghandel utenfor Mathallen. I planen er det ikke sagt noe konkret om hva som skal etableres inne i Mathallen.

Byråd for klima, miljø og byutvikling uttalte om forslag til endring av reguleringsplan 1604000 (sak 200818190-1) følgende (vedlegg 5);

«Dersom fiskeomsettingen i hovedsak skal flyttes til permanente salgsplasser i mathallen, vil det være naturlig å vurdere servicebyggets romprogram på nytt. Bl.a. vil behovet for garasje plass for store mobile fiskehandlervogner bli borte eller sterkt redusert. I plansammenheng kan dette ha betydning for servicebyggets plassering og ytre mål.»

I saksutredningen (sak 200818190-64) uttaler byrådet (vedlegg 6);

«Planendringene som legger til rette for etablering av matsal og nytt permanent serviceanlegg for torget i Bergen legges med dette frem for sluttbehandling.»

- **Mathallen**

Bygget Mathallen stod ferdig i 2012. I juryens begrunnelse fremkom det bl.a. at hallen skulle:

«Tilføre ny kvalitet for å tiltrekke byens befolkning til økt bruk av torget som et levende og moderne marked for sjømat og lokale produkter av prima kvalitet, samt et sted der man søker de gode opplevelsene gjennom hele døgnet og de ulike årstider, ... legge til rette for godt samspill mellom den skjermete og den åpne delen av torget... gi gode funksjonelle løsninger for driften av hele torget, både helårsbasen og det åpne torget.» Det står også at: *«Et annet sentralt tema er knyttet til serviceanleggets brukbarhet for torghandlerne.»*

Videre ble det også sagt: *«Juryen har samtidig vært opptatt av at markedshallen, i tillegg til å støtte det tradisjonelle åpne torget, også skal skape rammer for et moderne torg som i større grad enn nå blir brukt av byens innbyggere. Markedshallen må derfor være fleksibel nok til at det kan etableres et rikholdig og oversiktlig markedstilbud i et samlende rom. Og at: «Juryen har konkludert med at det er viktig at det nye anlegget skal markere seg selv som nytt*

"tidsbilde", samtidig som det i en kontekstuell ramme skal inngå i en likeverdighet med de øvrige elementene.»

Det var lenge en utfordring å få fylt opp hallen, men Mathallen har i dag tre handels- og serveringssteder. Det selges fisk og sjømatprodukter over disk, men i sesongen fremstår Mathallen først og fremst som en fiskerestaurant med uteservering mot Vågen. Serveringsstedene har skjenkebevilgning både ute og inne. Her er det fylt opp av turister i sommersesongen, og spisestedene oppleves av mange som attraktive.

Mathallens vognstall er for liten til å «støtte» utetorget, og installasjonene får ikke plass her. Derfor er det gitt dispensasjon til at utetorget ikke kan ryddes hver dag når installasjonen ikke er i bruk. Det er i dag ikke tilstrekkelig kjøle- og frysekapasitet og/eller garderober i Mathallen for å betjene utetorget.

- **Oppsummering**

Fagnotatet fra daværende Grønn etat og byrådssak 1355-16 viser at bystyrevedtakene og reguleringsplanen i liten grad er fulgt. Dette til tross for tydelige vedtak om et fremtidsrettet Torg i flere bystyresaker. Det gjelder estetikk og arealdisponering så vel som servering og handel. I stor grad er heller ikke reguleringsplanens bestemmelser oppfulgt.

Torget var, er og blir viktig for bergensere og folk i regionen. Byrådet vil legge til rette for at Torget må bli en viktig møte- og oppholdsplass og et åpent byrom der alle inviteres inn. Det estetiske inntrykk må heves og flere elementer, som f.eks. sitteplasser må tilføres. Byrådet ønsker at Torget må utvikles til en plass som både bergensere, regionens befolkning og turistene finner attraktiv, og legger med dette frem en strategi og handlingsplan for å oppnå dette. Byrådet viser til byrådets plattform, her er det blant annet fokus på en aktiv næringspolitikk og at Bergens særpreg, samt nyskaping og kvalitet skal vektlegges. Videre vises det til Kommuneplanens samfunnsdel som har to fokusområder, «Aktiv» og «Attraktiv». Herunder presenteres målområder for Bergen, som er relevante for Torgets videre utvikling: «*Drivkraft i regionen*», «*Særpreget*», «*Fremtidsrettet*» og «*Gåbyen*».

2. Om utarbeidelse av strategien

Byrådet har i arbeidet med ny strategi ønsket å involvere også ikke-kommunale aktører som torghandlerne og representanter fra nærings- og samfunnsliv som meningsbærere i prosessen.

Det ble invitert til en *innspillskonferanse for Torget på Bryggens museum* den 6. desember 2016. Torgets historie og ideer om Torgets fremtidige muligheter ble presentert ved innledere fra politikk, næring, kultur og torghandel. I etterkant av innspillskonferansen ble følgende grupper nedsatt og møter fant sted i tiden januar – april 2017:

- *Referansegruppe*: Bergen Næringsråd ved Kjetil Smørås, reiselivet ved direktør Ole Warberg, NLA ved landskapsarkitekt Knut Hellås, Matarena ved Alexandra Krage Angell, Designarena ved Monica Hannestad, Bergen Havn ved direktør Ulrik Jørgensen og Fiskerimuseet ved Egil Sunde, talsmann for torghandlerne, Åge Sørensen
- *Torghandlergruppe*: Bestående av samtlige torghandlere
- *Kommunal styringsgruppe*: Her har møtt 6 representanter fra Byrådsavdeling for byutvikling, Byrådsavdeling for klima, kultur og næring og Byrådsavdeling for finans, innovasjon og eiendom.

- *Kommunal arbeidsgruppe*: Her har møtt faste 6 representanter som ansatte i de tre nevnte byrådsavdelingene. Denne gruppen foretok en befaring til Torvehallerne i København.

3. Torvehallerne i København – et moderne torg å lære av?

I arbeidet med denne saken er det innhentet informasjon også fra annet hold, som kunne vise løsninger og gode ideer. Arbeidsgruppen var på befaring til det relativt nyetablerte, berømte torget i København; *Torvehallerne* (vedlegg 2). Torvehallerne åpnet i 2012 og har blitt en suksess.

Torvehallerne ligger på Israels Plads rett bak Nørreport stasjon i København, dvs. midt i byen. Det har fra gammelt av vært marked her. Før i tiden gikk dette markedet under navnet Grønttovet frem til 1958. Lenge har området ligget «uten karakter» og blitt brukt til likt og ulikt, bla. til parkering. Men på 2000-tallet valgte København kommune å gi det store eiendomsfirmaet Jeudan oppdraget med - i h t kommunens planer - å bygge det nye torget og deretter drive det. Jeudan leier grunnen av kommunen, men eier bygningene.

Plasseringen like ved Nørreport stasjon er ideell, 250 000 trafikkerer Nørreport hver dag og der er 20 000 parkeringsplasser for sykkel. Det er også 1300 underjordiske parkeringsplasser under naboplassen, Israels Plads, som har en fritidspark oppå dekket hvor det av og til skjer ulike arrangementer. Torvehallerne er åpne 7 dager i uken. Først var her bare takoverbygg. Senere ble to store haller bygget inn med glass. Det er ikke innlagt varmt vann i Torvehallerne. Under hallene er det stor lagerplass for tørt, nedkjølt og frosset og gode garderobeforhold. I den ene hallen selges kjøtt, fisk og ferskvarer generelt. I bygg nummer to, selges kaker, kaffe, te og andre «herlige» varer.

Utetorget, som ligger mellom hallene, har vintertelt og om sommeren parasoller. Benker og bord er offentlige. Alle kan sitte hvor de vil. Jeudan bestemmer selv målrettet hvem de satser på som kunder. Torvehallerne flagger seg selv slik: «Dette er ikke et supermarked, det er et supert marked».

Torvehallerne viser en moderne torgdrift med utsøkte varer, som folk kommer for å kjøpe selv om det kan være dyrt. Styringsrutinene fungerer også meget godt. Her er det en styringslinje, og kommunens føringer følges tydelig opp. Forvalterfirmaet Jeudan har egne håndverkere som gir effektiv drift av byggene. I tillegg er det etablert et aktivitetsforum med torghandlere og administrasjon.

Forutsetningene for torgdrift er selvsagt forskjellig i København og Bergen, menneskestrømmene som møtes på Israels Plads er store og sammensatte i forhold til forholdene på Torget i Bergen. Av særlig interesse pekes det på behovet for takoverbygg, omfattende fasiliteter for torgdriften under overflaten, samt at benker og bord er offentlige; alle kan sitte der de vil.

4. Torget i Bergen– utfordringer og muligheter: Innspill fra de eksterne gruppene

Som et bakteppe for å se på utfordringer og muligheter på Torget må nevnes at i tillegg til at Bergen er en verdensarvby (World Heritage City) med Bryggen, er Bergensregionen del av UNESCOs internasjonale nettverk for kreative byer, med tittelen «Creative City of Gastronomy», et idealistisk og ikke-kommersielt prosjekt. Med medlemskapet settes mat høyere på dagsorden i Bergen enn tidligere, og UNESCO oppfordrer byene i nettverket til å la kreativitet og kultur inngå som en sentral del av byutviklingen, herunder bevare og styrke matkultur og historie.

Når det gjelder Torget samarbeider Bergen med en rekke mataktører for kompetanseheving, blant annet har organisasjonen Matarena prosjekt med et fiskehandlernettsverk og en rekke aktive prosjekt for å øke kompetanse på lokalmat fra sjø og land.

Innspill fra de eksterne gruppene, referansegruppen og torghandlergruppen vedrørende aktuelle tema for forbedring av Torget oppsummeres slik:

4.1 Tilgjengeligheten til Torget

- *Referansegruppen* mener at det må bli mest mulig bilfritt rundt Torget og bedre tilgjengelighet fra Torget mot Kjøttbasaren og mot Vågsallmenningen. Det fremkom også synspunkter på bruken av Vågsallmenningen som torgareal og på de bodene som for tiden er plassert der, knyttet til estetikk og vareutvalg.
- *Torghandlergruppen* er først og fremst svært opptatt av at dagens Torgareal ikke må beskjæres.

4.2 Boder, innretninger og uttrykk på torgflaten

- *Referansegruppen* er ikke spesifikt opptatt av bodstørrelse, men av at Torget i dag virker for lukket, Torget må bli mer inviterende, i dag virker ikke Torget som en møteplass for allmennheten. Man mener at det må være rikelig sitteplasser for besøkende uavhengig av om man nyter medbragt eller kjøper varer på Torget. *Referansegruppen* var opptatt av privatisering av arealer at sitteplasser må være for alle, også for de som ikke handler. Det fremholdes at hele flaten må få samme uttrykk når den blir opprustet (dvs. ikke begrenset kun av det området som er hellelagt og som senere er blitt ferdig fornyet).
- *Torghandlergruppen* har ikke uttalt seg om bodstørrelse, deres talsmann Åge Sørensen sier «..vi må få til å kunne sette opp «halvpermanente» løsninger på Torget. Noe som vi monterer til sesongens start og fjerner når sesongen er over. Torghandlerne er også opptatt av god estetikk, «så dette burde vi få til.»

4.3 Kjøle-, fryse- og garderobefasiliteter for utetorget

- *Meningene i referansegruppen* er stort sett at bruk av skur 11 er fornuftig som strakstiltak. Skur 11 har også vært lansert for andre funksjoner i bysamfunnet, som aktuell lokasjon for et eventuelt fremtidig verdensarvsenter.
- *Torghandlergruppen* ser frem til å få tatt i bruk skur 11.

4.4 Vareutvalg på Torget, ute og inne

- *De fleste i referansegruppen* mener at man må holde fast på de kortreiste produktene, og at kvalitet er viktig og at Torget speile «Matbyen Bergen». Det fremholdes at Torget bør være et ikon for norsk sjømat. Gruppen er og opptatt av at frityrsteking og pølsesalg forringer et godt helhetsinntrykk.
- *Torghandlerne* holder fast på at de selger kortreist mat med høy kvalitet (med mattilsynets smilefjes over alt). Talsmann Sørensen sier: «Fiskehandlerne på Torget har vært lydhøre når det gjelder ønsker fra potensielle kunder. Dette har ført til at vi i dag, i tillegg til serveringen, selger lokale og kortreiste spesialprodukter med høy kvalitet og som ikke er tilgjengelig i dagligvarehandelen ellers.»

4.5 Servering

- *I referansegruppen* er meningene vedrørende servering delte. Det er blant annet blitt kjent at restauranter i nærheten opplever Torget som en konkurrent pga. det store serveringsområdet. Reiselivslaget mener, at det at serveringen tiltrekker seg flere turister enn bergensere, ikke er negativt. Men i gruppen som helhet, domineres synet av at det er for mye servering i dag og at mye serveringsareal hindrer passasje.
- *I torghandlergruppen* er ingen imot servering og mener at deres servering ikke er i konkurranse med restaurantnæringen. Talsmannen, Torghandler Sørensen var den første som startet med servering i 2006. I dag er de torghandlerne som driver med servering stolte av å ha klart å snu seg etter markedet. Talsmannen siteres her: «Vi selger fremdeles alle våre produkter over disk men det er serveringen som gjør at det blir omsetning og inntjening som er til å leve med.»

4.6 Skjenking

- *Referansegruppen* har hatt ulike oppfatninger vedrørende skjenking.
- *Torghandlergruppen* finner det på tross av urettferdig, at det er lov med skjenking utenfor Mathallen, men ikke på selve torgflaten. De er opptatt av at Torget bør ha skjenkemulighet til servering, men at Torget ikke skal *forbindes* med skjenking, at dette ikke er et skjenkested, at skjenking kun er knyttet til spiseplikt.

4.7 Opplevelsestorget

- *Referansegruppen* presenterte forslag til nye aktiviteter på Torget, som f.eks., matfestivaler, nasjonale og internasjonale, informasjon om fisk som opplysningskurs om fisk og sjømat, rene matkurs. Å få veteranbåter i nærheten, kan skape atmosfære. Torget må ha kvaliteter, happeninger og aktiviteter som styrker lokal matkultur, også demonstrasjon av matvarer på Bondens marked. Kokkelærlinger og restauranter må få vise seg fram. Inn må komme: Smaksprøver, supper, «Street foodfestival» mm. Grilling av fisk i bålpanne mm. Salg fra båt har allerede styrket opplevelsen, der folk strømmer til for sjøfisk. Den delen av Torget som er fri for boder må styrkes ytterligere. Av annet, har referansegruppen vært opptatt av at opplevelsen av å komme inn på Torget må styrkes med bedre renhold og bedre skilting.
- *Torghandlerne* ønsker ikke at restauranter eller nisjeprodusenter skal få anledning til å komme inn på den delen som er beregnet for Pop Up-marked med smaksprøver og orientering om sine produkter, torghandlerne vil oppfatte dette som en konkurranse mot det de selv driver med. Men de kan godt tenke seg at Kokkelauget får en mulighet, ved at f.eks. Sandsli videregående skole kan komme og demonstrere.

4.8 Organisering av Torget

- *I referansegruppen* fremhevet flere at driften bør være profesjonell og organiseres etter en kjøpesentermodell, det må drives profesjonell markedsføring av Torget og dette må ikke Bergen kommune stå for. Det er behov for de beste folkene i torgorganisasjonen sies det. Videre at man må ha mål for Torget som blir kjent i byen som et «slogan». Det ble fremhevet at organisering er nøkkel til å lykkes.
- *Torghandlergruppen* ga uttrykk for at de helst ville hatt en linje å forholde seg til i kommunens administrasjon av Torget

5. Byrådets vurdering, visjon og mål

Byrådet foreslår følgende visjon for den videre utvikling av Torget:

Torget skal være byens og regionens markedsplass for lokale og kortreiste produkter og en attraktiv møteplass for alle.

Byrådets vurderinger er basert på – som nevnt i pkt. 2 - Byrådets plattform, Kommuneplanens samfunnsdel, historikk, status og fakta i saken, samt innspill fra de eksterne gruppene slik de fremkommer i pkt. 4., der det også er nevnt at Bergensregionen er medlem av UNESCOs internasjonale nettverk for kreative byer, med tittelen «Creative City of Gastronomy».

Bergen samarbeider også med nettverksorganisasjoner for å øke kompetansen i hele verdikjeden, i noen av programmene inngår aktører på Torget.

Strategien for Torget omfatter først og fremst torgflaten. Det foreslås imidlertid også endringer i bruken av selve bygget Mathallen, som i dag har handels- og serveringsareal i første etasje og der andre etasje leies ut til Reiselivslaget. Byrådet ser det slik, at restaurantdriften i Mathallen og uteserveringen må reduseres.

Byrådet vil poengtere at endring på Torget i Bergen vil skje gjennom en langsiktig prosess og utvikling, i nært samarbeid med torghandlerne.

I strategien inngår mål for fremtidig utvikling av Torget innen følgende tema:

- Areal og tilgjengelighet
- Utforming
- Torgdrift/fasiliteter
- Vareutvalg
- Servering
- Opplevelse
- Organisering
- Økonomi

Byrådets handlingsplan for måloppnåelse presenteres i pkt. 6.

5.1 Areal og tilgjengelighet til Torget

Torget er i dag omgitt av trafikk på alle sider, og på travle dager er det utfordrende for gående, syklister og besøkende på Torget å bevege seg i området. Torgets plassering som en «øy» i et trafikkområde er sannsynligvis et hinder for at lokalbefolkningen føler seg invitert inn. Torgarealet er også knapt i dag og fylt opp av store arealer som er inngjerdet.

Trafikkløsningene rundt Torget er til vurdering gjennom en rekke andre planer, og det vises her til samtidige og kommende bystyresaker om Bybanen og trafikkløsninger gjennom sentrum. Byrådet er opptatt av at fremtidige løsninger må ivareta tilgjengeligheten til Torget for gående og syklister på en langt bedre måte, og at arealet til torghandel ikke reduseres, men på sikt utvides. Torgets plassering i nærheten av eksisterende og fremtidige kollektivknutepunkt og kollektivtrasè må styrkes og utnyttes bedre.

MÅL:

- Trafikkbelastningen over Torget og langs Bryggen skal minimaliseres.
- Tilgjengeligheten for alle skal styrkes, slik at det blir enklere å legge veien om Torget som et naturlig sted å ferdes, både for turister og den travle bergenser. Bybanens stopp ved Torget vil gjøre det enkelt for de reisende å legge veien om Torget.
- Fotgjengere og syklister skal få enklere tilgang til Torget.
- Utviklingen av Torget skal inngå i en større sammenheng i kulturmiljøet Vågen. Dagens torgflate skal ikke minskes. Torget skal igjen oppleves som del av en større helhet der Vågsallmenningen, arealet utover Strandkaien, arealet mot Bryggen og arealet ved Kjøttbasaren inngår. Folk må kunne bevege seg friere og tryggere mellom rommene etter prinsippet om «shared space».
- Funksjonen som møte- og vrimleplass for bergensere og tilreisende skal fremheves og aktivt tilrettelegges for – uavhengig av om en også er handlende på Torget.

5.2 Utforming

Det ble avsatt midler til at den del av torgflaten som har hatt hellebelegg skulle få ny infrastruktur i grunnen. Dette arbeid er nylig utført.

Bodarealet for den enkelte torghandler, er langt overskredet i forhold til det som er forutsatt i bystyresaker og planer. En av utfordringene i dag, er derfor å få hevet bodenes estetikk og få bodarealet noe nedskalert, slik at Torget får et annet uttrykk enn i dag, dette gjelder også generell estetisk oppgradering og behov for bedre infrastruktur og andre innretninger og elementer. Det må likevel hensyntas at dagens krav til matsikkerhet krever en annen utrustning enn da gjeldende reguleringsplan ble vedtatt. Bodene har derfor et helt annet innhold enn tidligere tiders torg, her er blant annet store kjøledisker mm. Byrådet ser derfor at det i dag ikke er mulig å etterleve gjeldende reguleringsplaners bestemmelser om rydding av flaten hver kveld. Det er sterkt påkrevet å arbeide med langsiktige og gode løsninger for moderne torghandel.

Helårsdrift av utetorget er en målsetting. Det må også vurderes å få flere aktører inn. Dette betyr at arealet til den enkelte leietaker må reduseres. I lys av dette, må det vurderes om det er behov for permanente innretninger, evt. transparent overbygning på utearealet. Disse forhold må ses i sammenheng med ønsket om at Torget i større grad må fungere som møteplass og vrimleareal, og oppleves som et inviterende sted der byens beboere og tilreisende har tilrettelagte plasser for å *møtes* – selv uten å være handlende på Torget.

MÅL:

- Installasjoner og møblering av torgflaten skal ha høy estetisk verdi, tjenlig funksjon og varig kvalitet

- Kulturhistoriske verdier skal tas vare på. Endringer skal gjenspeile stor respekt for et historisk byrom samtidig som ny form og design med høye kvaliteter og stor faglighet kan inngå.
- Torget må utformes slik at helårsdrift er mulig. Permanente installasjoner og/eller transparent overbygning må vurderes.

5.3 Torgdrift/ Fasiliteter for utetorget

For aktørene på torgflaten er kapasiteten på garderober og fryse- og kjølemuligheter i dag sprengt. Dette skyldes at behovet for kjøle- og frysemulighet er totalt endret gjennom de siste 10-år og at Mathallen i dag ikke fungerer på den måten som opprinnelig tenkt for denne gruppen. Byrådet ser det derfor som et godt tiltak at Skur 11 rustes opp til dette formålet på kort sikt. Skur 11 er fredet som råbygg, men kan innredes innendørs. Skuret var også tidligere (før Mathallen kom) benyttet til garderober mm. På lang sikt må imidlertid behovet utredes.

Med ønsker om helårsdrift og flere aktører på Torget, samt at byrådet vil redusere restaurantdriften i Mathallen, ser byrådet at det bør utredes funksjonelle kjøle-, lager- og garderobefasiliteter i et lengre perspektiv og at dette innebærer at Mathallen på nytt bør vurderes som en av løsningene for å betjene en del av utedriften på Torget med garderober og lagerkapasitet.

MÅL:

- Fasilitetene for torgdrift skal være funksjonelle og hensiktsmessige for alle aktører.

5.4 Vareutvalget på Torget

Torget er et fisketorg og et mat-, frukt- og grønt-torg. Vareutvalget på Torget skal ha topp kvalitet og være variert og kortreist. Å vinkle på det lokale er riktig i et bærekraftperspektiv, og byrådet mener at det vil være et riktig grep for torghandelen å forsterke dette ytterligere, samtidig som fisk og sjømatfokuset forsterkes. Byrådet ser det imidlertid også slik at lokalproduserte produkter fra andre land kan være å få kjøpt på torget.

MÅL:

- Vareutvalget på Torget må ha høy kvalitet.
- Vareutvalgets hovedkonsept skal være ferske matvarer i form av kvalitetsprodukter fra regionen, med vekt på spesialiteter fra hav og landbruk.
- Internasjonale lokalproduserte matvarer kan også tilbys.

5.5 Servering

Byrådet ser det slik at restaurantdriften i Mathallen og uteserveringen foran Mathallen må reduseres. Mer av arealet må benyttes til salg over disk, slik det opprinnelig var tenkt. Det er viktig at torgflaten ikke fremstår som et restaurantareal, et uttrykk som kan virke ekskluderende for lokalbefolkningen og for alle ikke-handlende.

Tilrettelegging av torgflaten med flere sitteplasser åpne for alle – der det også kan nytes smaksprøver og varer handlet i bodene – vil derimot virke inviterende og kunne være positivt også for lokalbefolkningen, men også gi rom for nye inntekter til torghandlerne. Byrådet er imidlertid klar over at servering – hovedsakelig til turister - er en hovedinntektskilde for torghandlerne. Byrådet aksepterer derfor fortsatt mulighet for servering, men ser behovet for

at serveringsarealet på torgflaten må begrenses og at privatiserte sitteplasser hos torghandlerne erstattes med hensiktsmessige felles sitteareal.

I Mathallen og på uteserveringen utenfor hallen er det i dag lov å nyte alkohol. På torgflatens spiseplasser derimot, ikke. Fra arbeidsgruppens befaring av Torvehallerne ble skjenkepolitikken deres for uteservering sjekket for eventuell overføringsverdi til Torget i Bergen, men der har man ingen regelrett uteservering med skjenkerett. På den annen side, kan man i Torvehallerne kjøpe mat og alkohol inne i hallene og nyte mat og drikke på de offentlige benkene ved hallen. Dette er ikke mulig i h t norsk lovgiving. Det har vært ønskelig fra torghandlernes side å få innvilget skjenking av alkohol til mat som serveres. Men, dette er ikke i tråd med Byrådets syn på hva et attraktivt torg for alle deler av befolkningen skal være og harmonerer ikke med målet om at Torget skal være en møteplass og vrimleplass i byen. Her i Bergen vil det være like vanskelig å se for seg en hel torgflate med skjenkerett, som det vil være å begrense alkoholserveringen på flaten, slik at noen får muligheten og andre ikke. Byrådet finner det som klok politikk å ha det som i dag, dvs. ikke servere alkohol til mat på Torgflaten.

MÅL:

- a) Næringsdelen av torgflaten skal bestå av torgboder for salg og med rom for smaksprøver, samt salg av tilberedt mat.
- b) Det opprettes egnede områder på torgflaten der varer kjøpt på Torget eller medbrakt kan nytes.
- c) Det skal ikke være skjenking av alkohol på torgflaten.
- d) Arealet foran Mathallen er torgflate for ferdsel og opphold og egnet for salgfunksjoner. Uteserveringen her må derfor tilpasses dette.

5.6 Opplevelsestorget

Torget i Bergen har lang historikk, samt en plassering som kan gjøre Torget til en større opplevelse enn det er i dag. Vi har kystbyen, vi har Vågen, vi har verdensarvstedet Bryggen like ved, vi har middelalderbyen og vi har museer i omgivelsene. Salg fra båt har kommet tilbake i 2017 etter mange tiårs fravær og er blitt positivt mottatt. Museene kan komme mer med og styrke Torgets identitet.

Torget er stort nok til at det er plass for flere aktiviteter. Ikke minst pedagogiske tema kan komme inn, fra kystkultur til mat og mathistorie. Byrådet er opptatt av at alle generasjoner - også barna - får eierforhold til dagens torg, det betyr at det må skje noe som styrker dette eierforholdet. Det er ikke minst viktig at skoler og barnehager blir kjent med Torget, kjent med fisk naturligvis, men det kan også være annet som båter, med navn, bruk og historie.

Det vises til innspill fra referansegruppen, der mange gode ideer til andre aktiviteter for Torget kommer frem. Byrådet er sterkt opptatt av at Torget må bli et byrom å oppsøke en attraktiv møteplass. Her bør det skje en endring i samarbeid med torghandlerne. Dette vil kunne bli en positiv synergieffekt også for handelen, om selve møteplassen Torget gjenoppstår ved å legge til rette for arrangementer som vil styrke Torgets attraktivitet, noe som kan føre til en utvidet sesong.

MÅL:

- Det må gis rom for ulike arrangementer og kulturelle aktiviteter på Torget. Disse skal være knyttet til Torgets plassering og betydning som kulturhistorisk sted og salgsarena for sjømat og lokale produkter

5.7 Organisering av Torget

Byrådet mener det var en riktig beslutning å ta Torget tilbake i kommunal regi i 2015, men ser at inngåtte kontrakter fra tiden da Torget var styrt av kommersielle aktører, har vært utfordrende for den kommunale driften, da kontraktene avviker fra politiske vedtak. Dagens organisering med ansvar fordelt på flere kommunale enheter og etater er heller ikke optimal.

Byrådet finner det derfor påkrevd å se på organiseringen av Torget på nytt og holder fast på en sterk kommunal forankring og understreker behovet for økt samsvar mellom politiske vedtak og oppfølging av disse. Det er likevel ingen opplagt kommunal etat å velge fremfor dagens løsning, da ingen etater driver egen næringsvirksomhet.

Om det skjeles til Torvehallerne i København, var man der opptatt av at forvalterfirmaet Jeudan hadde håndverkere av alle slag som man kunne nytte fra egne rekker når det trengtes for Torvehallerne. I tillegg var deres aktivitetsforum med torghandlere og administrasjon, kanskje også en ide for Torget i Bergen. Dette og annet bør gjennomgås for Torget, der grensesnittet mellom torghandlerens selvstendige markedstenking og kommunens forvaltningsansvar går nøye gjennom.

Uavhengig av eventuell ny organisasjonsform for drift og forvaltning, peker byrådet på at Byrådsavdeling for byutvikling skal ha *sitt* tydelige ansvar vedrørende design og utvikling av selve byrommet Torget. Dette gjelder de fysiske rammer, det estetiske og det funksjonelle vedrørende areal og elementer som boder ol. Dette vil bli tydeliggjort ved oppstart av reguleringsplan for området og den kommende Arkitektur og designkonkurransen for utetorget.

MÅL:

- Driften av Torget og Mathallen må ha tydelig forankring og ledelse fra Bergen kommune. Torgflaten, Mathallen og andre faste installasjoner skal være i kommunal eie.
- Det skal utvikles en organisasjonsmodell som ivaretar kommunal forankring og tydelige ansvarsforhold i én linje, men som også skal ivareta torghandlerens selvstendige ansvar, plikter og muligheter som næringsdrivende. Markedsføring og omdømmebygging av Torget som sted og funksjon skal gjennom en slik modell sikres.

5.8 Økonomi

Det vises til at økonomi og leiebetingelser er fremstilt i vedlagt bakgrunnsrapport. Torghandlerne betaler i dag en omsetningsbasert leie i prosent av omsetningen (4 % i 2017) I tillegg til leie, betaler torghandlerne sin forholdsmessige andel av fellesutgifter /tilleggsytelser basert på leid areal.

Byrådet ser at det er behov for at det fra kommunes side blir definert klare rammer og nye retningslinjer for leie for å stå på torget. Grunnlaget må være at Bergen kommune må ha en inntjening - på Torget totalt- som fører til balanse. Samtidig må fremtidig endring hensynta økonomisk bærekraft for torghandlerne. Leien til kommunen må være markedsleie, inkludert felleskostnadene som må defineres tydeligere enn i dag, ut i fra de kommunale tjenester som kommunen yter overfor leietakerne. I dag er felleskostnadene bl. a. basert på leid arealstørrelse, og ikke alle opplever dette rettferdig.

Byrådet ser det derfor slik at et nytt grunnlag for total leie - dvs. den omsetningsbaserte leien pluss felleskostnadene - må utarbeides. Leien må være så nøktern at den blir et virkemiddel for å få flere til å stå på Torget og at det kan oppnås større variasjon enn i dag.

Flere torghandlere har i dag kontrakter som går i flere år fremover. Et grunnlag for reforhandling av kontrakter, er at leiebetingelsene blir forbedret og tidligere enn i dag.

MÅL:

- Kommunen skal ikke tjene på, men heller ikke subsidiere Torgets drift. Torget skal gi inntekt til Bergen kommune i en slik grad at det kommunale torgbudsjettet er i balanse. Leiebetingelsene må oppleves logiske og klare for store og små aktører.

5.9 Mål/oppsummert

5.9.1 Mål for areal og tilgjengelighet:

- a) Trafikkbelastningen over Torget og langs Bryggen skal minimaliseres.*
- b) Tilgjengeligheten for alle skal styrkes, slik at det blir enklere å legge veien om Torget som et naturlig sted å ferdes, både for turister og den travle bergenser. Bybanens stopp ved Torget vil gjøre det enkelt for de reisende å legge veien om Torget.*
- c) Fotgjengere og syklister skal få enklere tilgang til Torget.*
- d) Dagens torgflate skal ikke minskes. Torget skal igjen oppleves som del av en større helhet der Vågsallmenningen, arealet utover Strandkaaien, arealet mot Bryggen og arealet ved Kjøttbasaren inngår. Folk må kunne bevege seg friere og tryggere mellom rommene etter prinsippet om «shared space».*

Funksjonen som møte- og vrimleplass for bergensere og tilreisende skal fremheves og aktivt tilrettelegges for – uavhengig av om en også er handlende på Torget

5.9.2 Mål for utforming

- a) Installasjoner og møblering av torgflaten skal ha høy estetisk verdi, tjenlig funksjon og varig kvalitet*
- b) Kulturhistoriske verdier skal tas vare på. Endringer skal gjenspeile stor respekt for et historisk byrom samtidig som ny form og design med høye kvaliteter og stor faglighet kan inngå.*
- c) Torget må utformes slik at helårsdrift er mulig. Permanente installasjoner og/eller transparent overbygning må vurderes*

5.9.3 Mål for fasiliteter og torgdrift

- a) Fasilitetene for torgdrift skal være funksjonelle og hensiktsmessige for alle aktører.*

5.9.4 Mål for vareutvalget på Torget

- a) Vareutvalget på Torget må ha høy kvalitet.*
- b) Vareutvalgets hovedkonsept skal være ferske matvarer i form av kvalitetsprodukter fra regionen, med vekt på spesialiteter fra hav og landbruk.*
- c) Internasjonale lokalproduserte matvarer kan også tilbys.*

5.9.5 Mål for servering:

- a) Næringsdelen av torgflaten skal bestå av torgboder for salg og med rom for smaksprøver, samt salg av tilberedt mat. Det opprettes egnede områder på torgflaten der varer kjøpt på Torget eller medbrakt kan nytes.
- b) Det skal ikke være skjenking av alkohol på torgflaten.
- c) Arealet foran Mathallen er torgflate for ferdsel og opphold. Uteserveringen her må derfor tilpasses dette.

5.9.6 Mål for opplevelsestorget

Det må gis rom for ulike arrangementer og kulturelle aktiviteter på Torget. Disse skal være knyttet til Torgets plassering og betydning som kulturhistorisk sted og salgsarena for sjømat og lokale produkter

5.9.7 Mål for organisering

- a) Driften av Torget og Mathallen må ha tydelig forankring og ledelse fra Bergen kommune. Torgflaten, Mathallen og andre faste installasjoner skal være i kommunal eie.
- b) Det skal utvikles en organisasjonsmodell som ivaretar kommunal forankring og tydelige ansvarsforhold i én linje, men som også skal ivareta torghandlernes selvstendige ansvar, plikter og muligheter som næringsdrivende. Markedsføring og omdømmebygging av Torget som sted og funksjon skal gjennom en slik modell sikres.

5.9.8 Mål for økonomi

- a) *Kommunen skal ikke tjene på, men heller ikke subsidiere Torgets drift. Torget skal gi inntekt til Bergen kommune i en slik grad at det kommunale torgbudsjettet er i balanse. Leiebetingelsene må oppleves logiske og klare for store og små aktører.*

6. Handlingsplan for den kommunale styring av Torget

For å oppfylle de ovenfor nevnte mål, angis nærmere retning ved følgende handlingsmål:

a) Utforming

- En snarlig *Plan- og designkonkurranse for Torget og Bryggen* skal gi retningslinjer for utforming.
- Ny detaljutforming av torgflaten skal bli trinnvis ivaretatt, først ved ny reguleringsplan og deretter ved prosjektering av detaljplan i tråd med designprogrammet.
- Foran Bryggen og Torget, skal trafikkforholdene bli regulert ved reguleringsarbeidet for Bybanen.

b) Mathallen/Skur 11

Tiltaksplan for redusert restaurantdrift og uteservering, i samsvar med punkt 5.5 Servering kulepunkt 3, skal utarbeides. Skur 11 blir midlertidig opprustet for utetorget.

c) Driftsfasiliteter for fremtid

Innen utgangen av 2019 skal det foreligge en utredning av funksjonelle kjøle-, lager- og garderobefasiliteter for alle aktører på Torget i et lenger perspektiv.

d) Arealdisponering på Torgflaten

Arealet foran Mathallen skal være torgflate for ferdsel og opphold og avgrensning i form av inngjerding for uteservering må snarlig tilpasses dette, når nye kontrakter inngås. Det opprettes egnete områder på torgflaten der varer kjøpt ulike steder på Torget eller medbrakt, kan nytes.

e) Organisasjon

En utredning av organiseringen av Torget som kommunalt ansvar igangsettes snarest. Herunder inngår, i samarbeid med Torghandlerne, å definere torghandlernes ansvar og plikter, samt deres mulighet for egen markedsføring og omdømmebygging som selvstendige næringsdrivende. Ferdig organisasjonsplan bør være klar før nye kontrakter inngås for sesongen 2019.

f) Administrasjon

Torgadministrasjonen skal styrkes for å håndtere arrangementsdelen. Dette utredes i sammenheng med utredningen for organisering. Dagens ansvarsdeling mellom Bymiljøetaten og Etat for bygg og eiendom fortsetter ut 2018 og inntil ny modell trer i kraft.

g) Leiebetingelser og inngåelse av kontrakter

Reforhandling av avtaler med dagens aktører i Mathallen og på torgflaten skal være innenfor de langsiktige målene. Tidspunktet for slik reforhandling vurderes fortløpende. Behovet for nye leiebetingelser på Torget skal utredes med tydelige premisser. Her skal det bla. vurderes om leiebetingelsene kan differensieres mer enn i dag, ut ifra hva den enkelte torghandler omsetter. Den nye beregningsmåten for leie på Torget må være klar til sesongen 2019 slik at nye langsiktige kontrakter inngås og/eller tidligere kontrakter fornyes fra sesongen 2019. Nye kontrakter må ha oppsigelsesklausul ved gitte forhold.

h) Investeringsbehov

I tråd med de vedtak om endring på torgflaten som fremkommer av et design og arkitekturprogram i den fremtidige Design og arkitekturkonkurransen, skal investeringsbehovet defineres av ansvarlig etat for Torget. Investeringsplan for Torget i Bergen skal utarbeides og skissere en klar fremdriftsplan.

Merknad

Bystyret slutter seg i hovedsak til strategiplan for Torget men vil påpeke at utviklingen må skje i samråd med torg handlerne. En mulighetsstudie for et levende torg gjennom hele året kan belyse ulike alternativ der handel og uteservering sammen med andre elementer kan inngå som virkemidler.

- Bedre fasiliteter for utetorget må utredes i Vågen, utenom Mathallen og på
- Strandkaisiden.
- Bystyret mener det er viktig å styrke torgets egenart og omdømme.
- Forslag til klimaskjerming av «utetorget» må inngå i arkitekt og designkonkurransen
- for Torget
- Bystyret mener torgets organisering må utredes videre og at det må etableres et
- samarbeidsorgan med relevante og berørte parter
- Bystyret peker på at innspill fra Kommunalt råd for funksjonshemmede må hensynstas i det videre arbeidet.